

Пахомов І.В.,

старший викладач кафедри педагогіки, психології та
менеджменту Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України,
м. Біла Церква,
pahomov.ilya@ukr.net

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Розвиток креативності здобувачів професійної (професійно-технічної освіти (далі – П(ПТ)О є одним з важливих завдань педагогічних працівників закладів П(ПТ)О: психологів, соціальних педагогів, заступників директорів, майстрів виробничого навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки та загальноосвітніх дисциплін. Кожен з них сприяє розвитку певних здібностей здобувачів освіти, які дотичні до його предмету: психолог може розвивати креативність здобувачів освіти, соціальний педагог – їх комунікативні та організаторські здібності, майстри виробничого навчання – професійні чи технічні здібності, викладачі – інтелектуальні здібності.

Метою нашого дослідження є створення та практична апробація системи розвитку креативності здобувачів П(ПТ)О Білоцерківського професійного ліцею. Цей закладі П(ПТ)О готує кваліфікованих спеціалістів для різних галузей народного господарства за професіями: електромонтажник, різьбяр по дереву та бересту, оператор персонального комп'ютера, радіомеханік, автоелектрик, слюсар-електрик та автослюсар. Найбільш креативною є професія «Різьбяр по дереву та бересту», де вимоги до творчих здібностей є найбільш суворими.

В Білоцерківському професійному ліцеї також проводиться виховна робота за здобувачами П(ПТ)О за напрямками: морально-етичне, фізкультурно-оздоровче, правове, трудове, естетичне, екологічне, національно-патріотичне

виховання. Створена розгалужена система діагностики здібностей здобувачів П(ПТ)О: спортивних, інтелектуальних, психологічних, комунікативних, організаторських, мистецьких, тощо. До цього залучені усі педагогічні працівники закладу: психолог, соціальний педагог, заступники директора, майстри виробничого навчання та викладачі професійно-теоретичної підготовки та загальноосвітніх дисциплін.

Педагогічні працівники Білоцерківського професійного ліцею застосовують наступні методи виявлення здібностей здобувачів П(ПТ)О: спостереження, бесіда, інтерв'ювання, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, тестування, аналіз результатів діяльності, аналіз документації та експеримент. Спостереження дозволяє педагогічним працівниками виявляти зовнішні прояви їх здібностей (комунікативних, організаторських, спортивних, інтелектуальних, творчих, професійних, технічних, тощо.), бесіда, інтерв'ювання, узагальнення незалежних характеристик, анкетування, аналіз результатів діяльності – досвід їх застосування у певній діяльності (навчальній, виробничій, громадській, спортивній, мистецькій, тощо), експеримент – їх розвиток у закладі П(ПТ)О.

Рівень креативності здобувачів П(ПТ)О можна визначити також за допомогою психологічного тестування, яке проводить психолог закладу П(ПТ)О. Так, інтелектуальні здібності визначаються за допомогою наступних тестових методик: «Прогресивні матриці Равена», «Тест інтелекту Г. Айзенка», «Шкільний тест розумового розвитку», «Тест інтелекту Амтхауера», «Інтелектуальний тест Векслера», шкала інтелекту Стенфорд-Біне, Диференціальний тест здібностей (DAT), тест інтелекту Кеттела, методика визначення загальних розумових здібностей за Вандерлік, тест «Визначення рівня пізнавальної активності учнів Б. Пашнєва» та тест Дж. Гілфорда і М. О'Саллівена «Діагностика соціального інтелекту». Креативність здобувачів освіти може визначатися за результатами тестів креативності Торренса та Гілфорда, а також за опитувальником схильності до творчості Г. Девіса.

Комунікативні та організаторські здібності здобувачів діагностуються за допомогою опитувальника «Комунікативні та організаторські здібності».

Педагогічні тести на рівень спеціальних здібностей проводять, як правило, викладачі загальноосвітніх предметів та професійно-теоретичної підготовки закладів П(ПТ)О в рамках діагностики сформованості загальноосвітніх та професійних компетентностей здобувачів освіти: фізичних, хімічних, математичних, спортивних, географічних, біологічних, технічних, тощо.

Ефективними в процесі розвитку креативності здобувачів П(ПТ)О є інноваційні та інтерактивні методи освітньої діяльності: мозковий штурм, рольова та ділова гра, робота в групах, кейс-метод, метод проєктів, проблемний метод, квести, дискусія, форум-театр, флешмоб та челендж. Вони активно застосовуються під час проведення занять із загальноосвітніх предметів, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, а також під час позааудиторних заходів та роботи предметних гуртків.

Таким чином, в Білоцерківському професійному ліцеї створена розгалужена система розвитку здібностей здобувачів П(ПТ)О: спортивних, інтелектуальних, психологічних, комунікативних, організаторських, мистецьких, тощо. До цього залучені усі педагогічні працівники закладу: психолог, соціальний педагог, заступники директора, майстри виробничого навчання та викладачі професійно-теоретичної підготовки та загальноосвітніх дисциплін. Для цього вони застосовують наступні методи виявлення здібностей здобувачів П(ПТ)О: спостереження, бесіда, інтерв'ювання, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, тестування, аналіз результатів діяльності, аналіз документації та експеримент, а також інноваційні та інтерактивні методи освітньої діяльності: мозковий штурм, рольова та ділова гра, робота в групах, кейс-метод, метод проєктів, проблемний метод, квести, дискусія, форум-театр, флешмоб та челендж.